

A Képviselő-testület nyilvános ülésének anyaga
(2011. évi CLXXXIX. törvény 46. § (1) bekezdés).

ELŐTERJESZTÉS a Képviselő-testület ülésére

Tárgy: Bernát István szobrának elhelyezése

Tisztelt Képviselő-testület!

Bernát István, kerületi lakos megkereste Önkormányzatunkat, hogy nagyapja, korláti Bernát István agrárpolitikus, akadémikusról, a Magyar Nemzeti Bank egykori alelnökéről mellszobrot ajánl fel köztéri elhelyezésre. Önkormányzatunk az adományozási szándékot köszönettel vette, és vállalja, hogy a szobrot közterületen elhelyezi. Önkormányzatunk az alkotás elhelyezéséhez az alapozás kivitelezésével, valamint a környezet rendezésével járul hozzá. Az alkotás felavatására várhatóan 2022. évben kerül sor.

Önkormányzatunk a Városrendezési és Főépítészeti Iroda bevonásával választotta ki a helyszínt, ahol méltó környezetben lehet emléket állítani a kerületben még ma is köztisztelőben álló tudósnak. A szobor helyének az Istenhegyi - Pethényi út kereszteződésénél levő közterületen (9814/1 hrsz.), a 21-es busz Pethényi úti megállója melletti zöld, füves területet jelöltük ki. A terület a Fővárosi Önkormányzat tulajdona. Önkormányzatunk a tulajdonosi hozzájárulást a Fővárosi Önkormányzattól megkérte. A hozzájárulás megadása folyamatban van.

A mellszobor alkotója Szőnyi Endre szobrászművész. Az 5/4 méretezésű bronzból készült mellszobor pontos méretei: 65 cm magas, 37 cm mély és 58 cm széles, 145 cm magas posztamensre kerül. Az alkotás agyagmodelljének szakmai bírálatát 2021. február 26-án a Magyar Alkotóművészeti Nonprofit Kft. elvégezte, és kisebb átdolgozásokat követően felállítását javasolta. Önkormányzatunk tervtanácsa 2021. április 22-én tárgyalta a szobor elhelyezését, és a posztamens 145x33x25 cm méretűre történő átdolgozását követően azt támogatandónak tartja.

Bernát István Rimaszombaton született 1854-ben, Budapesten jogot hallgatott, majd 1874-75-ben a bécsi egyetem hallgatója volt. Közéleti pályafutását 1877-ben kezdte meg a Földművelési, Ipari és Kereskedelemügyi Minisztériumban titkári beosztásban. 1880-as években beutazta Nyugat-Európát, majd 1884-ben az Egyesült Államokat. Külföldi tanulmányútjai során ismerkedett meg a szövetkezeti élettel, tanulmányozta a manchesteri fogyasztási szövetkezetet és a rochdale-i takácsok szövetkezetét. Külföldi utazásainak tapasztalatairól számos szakfolyóiratban beszámolt. 1886-ban megjelent „Észak-Amerika” című műve már jelzi azt a két területet, a mezőgazdaságot és az ipart, amely a későbbiekben munkássága fő terepéül szolgált. Kezdeményezésére 1894-ben Magyarországon megalakult a Hangya Szövetkezet, majd 1896-ban a Magyar Gazdaszövetség. 1906 és 1910 között országgyűlési képviselő,

1906-tól a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 1927-től rendes tagja. 1920-tól a Budapesti Tudományegyetem Közgazdaság-tudományi karának első dékánja, 1942-ben halt meg Budapesten.

A bronzszobor Bernát István adománya, a posztamens elkészítésének költségét az Isten-hegy Alapítvány a Magyar Nemzeti Bank támogatásával vállalja. Önkormányzatunk a szobor elhelyezéséhez a az alapozás kivitelezésével, valamint a műalkotás környezetének rendezésével járul hozzá. E munkálatokra a fedezet az Önkormányzat 2022. évi költségvetésében rendelkezésre áll.

Az előterjesztés mellékleteként csatoljuk a szobor agyagmodelljéről készült fényképet, a látványtervet, a környezettervet, a művészeti szakvéleményt és a helyszínről készült fotót.

A szobor elhelyezését megelőzően régészeti, valamint településképi eljárást kell lefolytatni. Az engedélyezéshez szükséges dokumentumok elkészítését megrendeltük.

Javaslom a Képviselő-testületnek, hogy az előterjesztésben foglaltakra figyelemmel az alábbi határozati javaslatokat fogadja el.

Az előterjesztést véleményezésre megküldtem az Oktatási és Kulturális Bizottságnak. A bizottság véleményéről a testületi ülésen adok tájékoztatást.

Határozati javaslatok:

1. A Képviselő-testület a Bernát István által a Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat részére térítésmentesen felajánlott Bernát István szobrot, Szőnyi Endre szobrászművész alkotását elfogadja.

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

2. A Képviselő-testület úgy dönt, hogy Szőnyi Endre szobrászművész Bernát Istvánt ábrázoló mellszobra – a Fővárosi Önkormányzat tulajdonosi hozzájárulásának beszerzését követően – elhelyezésre kerüljön a Budapest XII. kerületében, az Istenhegyi - Pethényi út kereszteződésénél levő közterületen, a 21-es busz Pethényi úti megállója melletti zöld, füves területen, a 9814/1 helyrajzi számú ingatlanon. A szobor elkészítésének költségét Bernát István, a posztamens kivitelezését az Isten-hegy Alapítvány a Magyar Nemzeti Bank támogatásával vállalja. A posztamens alapozását, valamint az alkotás környezetének rendezését az Önkormányzat végzi el.

E munkálatokra a fedezet az Önkormányzat 2022. évi költségvetésében rendelkezésre áll.

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

3. A Képviselő-testület úgy dönt, hogy Szőnyi Endre szobrászművész Bernát Istvánt ábrázoló mellszobra posztamentére elöl a „korláti Bernát István akadémikus (1854-1942), a Hangya Szövetkezet alapítója”, a hátsó oldalára az „Állította: Bernát István, a Hegyvidéki Önkormányzat, a Magyar Nemzeti Bank az Isten-hegy Alapítvány támogatásával, 2022.”

(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2022. február „M”

Fonti Krisztina
alpolgármester

Láttam:

dr. Gottfried-Tusor Gabriella
jegyző

Pokorni Zoltán
polgármester

Mellékletek: művészeti szakvélemény
tervtanácsi konzultációs vélemény
fénykép a szobor agyagmodelljéről
látványterv
környezetterv
ortofotó

Előadó: Szabó Viktória
Iktatószám: KP/307-10/2021
Ügyiratszám: 2/2021

Az 1991. évi XX. törvény 109. §. (1., 2.) bekezdése alapján készült

S Z A K V É L E M É N Y

Szónyi Endre szobrászművész által készített

Bernát István akadémikus mellszobráról

A szakvélemény Ifj. Bernát István felkérésére és költségvállalásával készült.

Korláti Bernát István agrárpolitikus, agrárközgazdász, közíró, országgyűlési képviselő és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a magyar mezőgazdaság fejlesztéséért küzdő agrárius mozgalom jelentős vezéralakja volt. A svábhegyi Óra Villa néven ismert birtok megvétele után itt találta meg valódi otthonát, azt a nyugalmat, ahol igazán alkotni tudott, így Budapest ezen területét tekinthetjük szellemi műhelyének. Unokája, Ifjabb Bernát István itt óhajt emléket állítani hazánk kiemelkedő gondolkodójának. A megrendelő szándéka, hogy a mellszobor korláti Bernát Istvánról elnevezett közterületen kerüljön felállításra. Az erre kiszemelt zöldterület az Istenhegyi út mentén, a 21-es autóbusz Petényi út névre hallgató megállója mellett található. Ifjabb Bernát István egy évnyi nyugdíját ajánlotta fel a nagyapja emlékét őrző szobormű felállítására, együttműködésben a XII. kerületi önkormányzattal. A művész a portré megalkotásakor régi fotókra, Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászművész korabeli portréjára és Ifjabb Bernát István leírásaira támaszkodhatott.

A MANK Nonprofit Kft. által összehívott szakértői bizottság 2021. február 26-án megtekintette és véleményezte az 1:1 méretarányú agyagmodellt az 1089 Budapest, Villám utca 26. szám alatti műteremben megtartott ülésen.

A MANK Nonprofit Kft. - a szakértői vélemények alapján - a bemutatott 1:1-es léptékű agyagmodellt, a bírálaton elhangzott észrevételek megfontolásával elfogadásra és kivitelezésre javasolja.

A szakértők egybehangzó véleménye alapján a szobor alapvetően átgondolt, karakterében eltalált, igényes alkotás, amely mindössze apróbb javításokra szorul. Az alkotó szakmai múltjából adódóan feszesen mintázott, inkább kőből tervezett alkotásoknál szerencsés plasztikai nyelvet használ. A szakértők ezért arra bátorítják, hogy aknázza ki a bronzban rejlő plasztikai lehetőségeket, részletezze, tegye játékosabbá, dinamikusabbá művét. Különösen érvényes ez az alak hájára, szeméire, bajuszára és

inggallérjára. Ezutóbbi a nyakkendővel együtt javasolják térbe helyezni, előbbé tenni a kompozíció szempontjából. A mintázás továbbgondolását tartják szükségesnek ezen kívül a fültőnél, a koponya és a nyak találkozásánál, illetve az arc egyes részleteinél (szemek, szemek alatti redők, orrcimpák) annak érdekében, hogy az alapvetően jó portré még előbbé, izgalmasabbá váljon.

Véleményük szerint a szobor dinamikáját az is javítaná, ha a szobrászművész enyhén módosítaná a figura pozícióját: az oldalra tekintés gesztusát kísérfje a vállak párhuzamának finom megbontása, hasonlóan a kontraszt alkalmazásához.

Módosításokat javasolnak a mellszobrot lezáró élek esetében. A mű jelen állapotában ezek az élek túl szélesek, a szobor hátulján és oldalán található kivágások túl mélyek, így a néző szemszögéből (figyelembe véve a tervezett 145 cm-es posztamens magasságát) a szobor dőlni látszik, stabilitása kérdéses. A tervezett posztamens esetében a szakértők javasolják, hogy szélességét és mélységét csökkentse 145x33x25 méretűre. Minthogy klasszicizáló posztamensről beszélünk, szerencsés megoldásnak tartanak, ha a tervezett oszlop forma illeszkedne a klasszikus görög oszloptípusok osztásához: tehát javasolják, hogy ne csupán alulra, hanem felülre is tervezzen a művész valamilyen tagozást, perem, vagy egyszerűbb „oszlopfő” formájában.

Szakértők voltak: Kalmár János és Lestyán-Goda János szobrászművészek, a MANK Nonprofit Kft. részéről Szabó Viktória művészeti asszisztens és Matiszlovics Tibor művészeti szolgáltatási igazgató.

A MANK Nonprofit Kft. a szakvéleményért a szerződés szerinti bírálati díjat számolja fel.

A szakvéleményt készítette: Szabó Viktória művészeti asszisztens.

Szentendre, 2021. március 2.

Matiszlovics Tibor
művészeti szolgáltatási igazgató

MANK Nonprofit Kft.
2000 Szentendre, Bogdányi u. 51.
Adószám: 23599714-2-13
Cégjegyzékszám: 13-09-151770

7

Kapják:

- Ifj. Bernát István e-mail: ibernat40@gmail.com
- Hegyvidéki Önkormányzat (cím: 1126 Budapest, Böszörményi út 23-25.)
- Irattár

HEGYVIDÉKI
ÖNKORMÁNYZAT

Bernát István
1125 Budapest, Tündér utca 7/b

Tárgy: Tervtanácsi konzultációs vélemény a Budapest XII. kerület, **Istenhegyi-Pethényi út kereszteződése (buszmegálló melletti "sziget")** szám alatti és 9814/1 helyrajzi számú ingatlanra vonatkozóan

VIII - 45/9/2021

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki
Polgármesteri Hivatal
Városrendezési és Építési Iroda

Iktatási szám: XIII/319-3/2021.
Ügyintéző: Tölgyesi-Morvai Krisztina
1126 Budapest, Böszörményi út 23-25.
Telefon: +36 1 224 5900/5218
+36 70 9389632
Fax: +36 1 224 5905

e-mail: tolgyesi-morvai.krisztina@hegyvidek.hu
www.hegyvidek.hu

TERVTANÁCSI KONZULTÁCIÓS VÉLEMÉNY (E M L É K E Z T E T Ő)

Ajánlás

A Tervtanács a konzultációs vázlattelev koncepcióját átdolgozás után támogatja

Indoklás

A kérelmező tervtanácsi konzultáció iránti kérelmet nyújtott be 2021.03.22. napján hivatalunkhoz.

Helyszín: Budapest XII. kerület, **Istenhegyi-Pethényi út kereszteződése, 9814/1** helyrajzi számú ingatlan
Építető: Bernát István
1125 Budapest, Tündér utca 7/b
Szobrász: Szőnyi Endre
Hatályos szabályozási terv: 14/2005. (VIII. 10.) Budapest Hegyvidék XII. kerületi Önkormányzat rendelete a Budapest Hegyvidék XII. kerület Városrendezési és Építési Szabályzatáról
Rendeltetés meghatározása: Bernát István szobor

A tervezett építési tevékenység rövid leírása: **közterületi szobor**

(A szavazati joggal rendelkező tagok száma: 5 fő. A résztvevő, szavazattal rendelkező tagok száma alapján a tervtanács határozatképes.)

A Hegyvidéki Tervtanács (székhely: 1126 Budapest, Böszörményi út 23-25., XII. kerület Hegyvidéki Polgármesteri Hivatal) 2021. április 15-én 9:00 órai kezdettel megtartott online ülésén a benyújtott tervdokumentációt konzultatív jelleggel megvizsgálta:

„A tervtanácsi konzultáció tárgya Bernát István (1854-1942) akadémikus mellszobrának közterületi elhelyezése.

A Tervtanács a tervezett szoborelhelyezést az Istenhegyi út – Pethényi út kereszteződésénél lévő közterületen támogathatónak tartotta. A szobor a környezetébe jól illeszkedik.

A szobor és a talpzat aránya megfelelő, azonban a posztamens tagolt kialakítása túl hangsúlyos megjelenést eredményez, a plasztika rovására.

A tervtanácsi tagok egyszerű tömb formájú - a látványterveken is szereplő megoldáshoz hasonló - talapzat kialakítását javasolják.

A Tervtanács a benyújtott tervdokumentáció koncepcióját a fenti javaslat figyelembe vételével településképi szempontból átdolgozás után támogatja.”

Kiegészítő tájékoztatás

A tervtanácsi konzultáció, nem egyenértékű a 252/2006. (XII. 7.) Korm. rendelet szerinti tervtanácsi véleménnyel - a tervtanácsi állásfoglalással, ezért településképi vélemény megalapozására nem alkalmas.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a tervtanácsi konzultáció nem mentesít egyéb jogszabályi előírások betartása, valamint az építési tevékenységhez szükséges hatósági engedélyek, nyilatkozatok vagy egyéb hozzájárulások megszerzésének kötelezettsége alól, építési tevékenységre nem jogosít.

Budapest Hegyvidék, 2021. április 22.

Hapszné Tarcsafalvi Eszter
főépítész

Art 1

Méretarány:1

A térkép tájékoztató jellegű, másolata semmilyen hivatalos eljárásban nem használható fel! Készült az állami alapadatok felhasználásával.
Engedély száma: 20582 / 2008 FVMFTF

Budapest, 2022 január 25

